

T.C.
ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

Konu : Geçici personel ek ödeme

DAĞITIM YERLERİNE

- Maliye Bakanlığının 10.07.2014 ve 80755325-5756 sayılı yazısı.
- 02/03/2015 tarihli ve 12202449-045-1294 tarihli ve sayılı yazı.
- 18/01/2016 tarihli ve 12202449-045.03-E.272 sayılı yazı.
- Maliye Bakanlığının 25.02.2016 tarihli ve 80755325-105.05.07.1591 sayılı yazısı.

Bakanlığımız birimlerinde, 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 4 üncü maddesinin (c) fıkrasına göre istihdam edilen geçici personele yapılmakta ek ödemeye ilişkin olarak aşağıda belirtilen açıklamaların yapılmasına ihtiyaç duyulmuştur.

Bilindiği üzere, Bakanlığımız birimlerinde 657 Sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin C bendi kapsamında geçici personel statüsünde çalışan personel, kendilerine ek ödeme ödenmediği gerekçesiyle dava açmış, bazı mahkeme kararları bu kapsamda istihdam edilen personele ek ödeme verilmesi gerektiğine hükmetmiştir.

Buna göre, uygulama birliği sağlanması amacıyla mahkeme kararlarına göre geçici personele hangi oranlarda ek ödeme ödenmesi gerektiği hususunda Maliye Bakanlığından Bakanlığımızca görüş talep edilmiş, Maliye Bakanlığı ilgi (a) cevap yazısında, "Geçici personelin 657 sayılı Kanuna tabi olmaması ve dolayısıyla ücretlerini anılan Kanuna göre almaması ve 657 sayılı Kanunda öngörülen hizmet sınıfları ile 190 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameye ekli cetveller kapsamına hiçbir şekilde girmemesi nedeniyle ek ödeme oranı belirlenememiştir." şeklinde açıklama yapmak suretiyle ek ödeme oranı ile ilgili bir belirleme yapamamıştır.

Maliye Bakanlığının ilgi (a) görüş yazısına rağmen, Bakanlığımızca mahkeme kararlarının icaplarının yerine getirilmesi ve uygulama birliğinin sağlanması amacıyla, bu kapsamda istihdam edilen personele ilgi (b) yazımız ile 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameye ekli cetvellerde yer verilen en düşük ek ödeme oranlarının ödenmesinin uygun olacağı belirtilmiş ve geçici personelin 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararname kapsamı dahilinde yer almamasına rağmen kıyasen bir belirleme yapılarak ödeme yapılması önerilmiştir.

Ancak, Kanun hükmünde ve bağlayıcı hükümler içeren, Kamu görevlilerinin 2016 ve 2017 yıllarına ilişkin mali ve sosyal hakları konusunda belirlemeler içeren Toplu Sözleşmenin "Geçici personele ek ödeme" başlıklı maddesinde; "... 657 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin (C) fıkrası hükmüne istinaden yürürlüğe konulan Bakanlar Kurulu kararları kapsamında Yüksek Seçim Kurulu ve Türkiye İstatistik Kurumunda istihdam edilen geçici personel ile 29/12/2014 tarihli ve 2014/7140 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı uyarınca kamu kurum ve kuruluşlarında istihdam edilen geçici personele, 1.800 gösterge rakamının memur aylık katsayısıyla çarpımı sonucu bulunacak tutarda ek ödeme verilir. Bunlara kurumlarınca döner sermaye dahil başka bir kaynaktan ek ödeme ve benzeri adla herhangi bir ödeme yapılmaz." hükümlerine yer verilerek **geçici personele yapılacak ek ödeme tutarındaki belirsizlik giderilerek**, bu kapsamda istihdam edilen personele hangi tutarda ek ödeme yapılacağı belirlenmiştir.

Söz konusu düzenleme ile geçici personele yapılacak ek ödeme tutarındaki belirsizliğin giderilmesini müteakip ilgi (c) yazımız ile 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 4 üncü maddesinin (c) fıkrasına göre istihdam edilen geçici personele 01.01.2016-31.12.2017 tarihleri arasında 1.800 gösterge rakamının memur aylık katsayısıyla çarpımı sonucu bulunacak tutardan gelir ve damga vergisi ile prim kesintisi yapılarak ek ödeme yapılması bunun dışında ek herhangi bir ödeme yapılmaması gerektiği bildirilmiştir.”

Aynı zamanda, Toplu İş Sözleşmesinin yürürlüğe girmesinden sonra, geçici personele yapılacak ödemeler hakkında Maliye Bakanlığında görüş talep edilmiş Maliye Bakanlığı İlgi (d) yazısı ile söz konusu personele 01.01.2016-31.12.2017 tarihleri arasında 1.800 gösterge rakamına göre ek ödeme yapılması gerektiğini bildirmiştir.

657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 4 üncü maddesinin (c) fıkrasına göre istihdam edilen geçici personele ek ödeme ödenmesi gerektiğine hükmedilen mahkeme kararlarının tamamında, **hangi oranda ek ödeme ödenmesi gerektiği belirtilmemiş**, mahkemeler nezdinde 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanununun 29 uncu maddesi uyarınca nasıl bir uygulama yapılması gerektiği hakkında talep edilen açıklama istekleri de, söz konusu mahkemelerce uygun bulunmamış ya da mahkeme kararlarının nasıl uygulanması gerektiği hususunda ilgili idarenin hukuk birimlerinden görüş alınması gerektiği belirtilmiştir.

Bu çerçevede, mahkeme kararlarında ödenmesi gereken ek ödeme oranlarının açıkça belirlenmemesi nedeniyle anılan personele ödenebilecek oranların belirlenmesinde idarelerce belirlenmesi zorunlu olmuştur. (sadece ek ödeme oranının belirsiz olduğu döneme ilişkin olarak)

Ancak, 2016 ve 2017 yıllarına ilişkin mali ve sosyal hakları konusunda belirlemeler içeren Toplu Sözleşme hükümlerine göre geçici personelin için kesin olarak bir oran belirlenmesi nedeniyle belirtilen tutarda ek ödeme ödenmeye başlanmıştır.

Anılan Toplu Sözleşmenin yürürlükte olmadığı dönemlerde kıyasen yapılan yüksek orandaki ek ödemelerin ise mahkeme kararlarında açıkça bir oran belirtilmemesi nedeniyle kazanılmış bir hak niteliğinde değerlendirilmesi mümkün bulunmamaktadır.

Öte yandan; Geçici personelin ek ödemelerine ilişkin olarak, 31.12.2015 tarihli resmi Gazetede yayımlanan 2014/199 Esas, 2015/115 Karar sayılı 23.12.2015 Karar tarihli **Anayasa Mahkemesi Kararında**, "8. Kanun önünde eşitlik ilkesi" hukuksal durumları aynı olanlar için söz konusudur. Bu ilke ile eylemler değil, hukuksal eşitlik öngörülmüştür. Eşitlik ilkesinin amacı, aynı durumda bulunan kişilerin kanunlar karşısında aynı işleme bağlı tutulmalarını sağlamak, ayırım yapılmasını ve ayrıcalık tanınmasını önlemektir. Bu ilkeyle, aynı durumda bulunan kimi kişi ve topluluklara ayrı kurallar uygulanarak kanun karşısında eşitlik ilkesi ihlal edilmiş olmaz. Kanun önünde eşitlik, herkesin her yönden aynı kurallara bağlı tutulacağı anlamına gelmez. Durumlarındaki özellikler, kimi kişiler ya da topluluklar için değişik kuralları ve uygulamaları gerektirebilir. Aynı hukuksal durumlar aynı, ayrı hukuksal durumlar farklı kurallara bağlı tutulursa Anayasa'da öngörülen eşitlik ilkesi zedelenmez.

9. Kanun koyucu tarafından kamu hizmetlerinin yürütülmesinde farklı istihdam şekilleri öngörülmüş olup bu husus Sağlık Bakanlığı ve bağlı kuruluşlarında çalışanlar yönünden de geçerli bulunmaktadır. Bu kapsamda 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 4. maddesinde, kamu hizmetlerinin memurlar, sözleşmeli personel, geçici personel ve işçiler eliyle görüleceği ifade edilmek suretiyle kamuda dört farklı statüde personel istihdamı öngörülmüş, daha sonra yürürlüğe giren çeşitli kanunlarda da bu statülere yenileri eklenmiştir.

10."Geçici personel", 657 sayılı Kanun'da, bir yıldan az süreli veya mevsimlik hizmet olduğuna Devlet Personel Başkanlığı ve Maliye Bakanlığının görüşlerine dayanılarak Bakanlar Kurulunca karar verilen görevlerde ve belirtilen ücret ve adet sınırları içinde sözleşme ile çalıştırılan ve işçi sayılmayan kimseler olarak tanımlanmaktadır.

11.Geçici personel statüsü, belli bir vasıf gerektirmeyen, daha çok bedensel çalışmalara ağırlık veren, başlangıç ve bitişi belli olan, süreli işlerde çalışmayı öngörmektedir. Bu personel, idare ile yaptıkları bir sözleşme uyarınca idare için belirli bir iş yapan kişi konumundadır ve yaptıkları iş, geçici veya mevsimlik olup, asli ve sürekli görevlerden de sayılmaz. Bu nedenle geçici personel; Anayasa'nın 128. maddesi kapsamında belirtilen memur ve diğer kamu görevlileri kavramı dışında kalan, sözleşme ile çalıştırılan, işçi de olmayan, kendine özgü istisnai bir istihdam türüdür.

12.Geçici personel tarafından yapılması öngörülen işlerin, memurlar ile sözleşmeli personelce yerine getirilen hizmetlerden farklı olması nedeniyle geçici personelin statüsü de kanun koyucu tarafından memur ve sözleşmeli personelden farklı düzenlenmiştir. Farklı hukuki konumlarda bulunan kişiler hakkında farklı düzenlemeler yapılması eşitlik ilkesine aykırılık oluşturmayacağından, kanun koyucu tarafından döner sermaye gelirlerinden yararlanabilecek personel olarak memur ve sözleşmeli personel statülerinin öngörülmesinde, bir başka deyişle geçici personel statüsüne bu düzenlemede yer verilmemesinde eşitlik ilkesine aykırılık bulunmamaktadır.

Geçici personel tarafından yürütülen hizmetler ile memurlar ve sözleşmeli personel tarafından yürütülen hizmetlerin farklılığı gözetildiğinde, bu kişilerin yaptıkları işin "eşit iş " olarak kabulü mümkün olmadığından, ücretleri yönünden de itiraz konusu kuralda eşitlik ilkesinin ihlalinden söz edilemez.

Anayasa'nın 2. maddesinde Türkiye Cumhuriyetinin nitelikleri arasında belirtilen sosyal hukuk devleti, insan haklarına saygılı, kişi hak ve özgürlükleriyle kamu yararı arasında adil bir denge kurabilen, çalışma hayatının kararlılık içinde gelişmesi için sosyal ve ekonomik önlemler alarak çalışanlarını koruyan, onların insan onuruna uygun hayat sürdürmelerini sağlayan, sosyal güvenlik hakkını yaşama geçirebilen, güçsüzleri güçlüler karşısında koruyarak sosyal adaleti ve toplumsal dengeleri gözetten devlettir.

Anayasa'nın "Ücrette adalet sağlanması başlıklı 55. maddesinde "Ücret emeğin karşılığıdır. Devlet, çalışanların yaptıkları işe uygun adaletli bir ücret elde etmeleri ve diğer sosyal yardımlardan yararlanmaları için gerekli tedbirleri alır. Asgarî ücretin tespitinde çalışanların geçim şartları ile ülkenin ekonomik durumu da gözönünde bulundurulur." denilmektedir.

16. Döner sermayeli kurumlarda çalışan geçici personele, fiilen çalışmalarının ve emeklerinin karşılığı olarak aylık ücret ödenmekte olup bu kişilere ayrıca döner sermaye gelirinden ek ödeme yapılması zorunluluğu bulunmamaktadır. Yerine getirdikleri hizmetin niteliğinin gözetilerek farklı statüler için farklı ücret rejimleri öngörülmesinde ve bu kapsamda geçici personele itiraz konusu kuralda yer verilmemesinde, Anayasa'nın 2. maddesinde yer alan sosyal hukuk devleti ilkesine ve emeğin karşılıksız bırakılmamasını amaçlayan 55. maddesiyle Devlete verilen, çalışanların yaptıkları işe uygun adaletli bir ücret elde etmeleri için gerekli tedbirleri alma yükümlülüğüne aykırılık bulunmamaktadır.

17. Açıklanan nedenlerle kural, "geçici personel" yönünden Anayasa'nın 2., 10. ve 55. maddelerine aykırı değildir. İptal talebinin reddi gerekir." şeklinde karar verilmiştir.

Diğer taraftan, Bakanlığımıza bildirilen yazılardan, 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 4 üncü maddesinin (c) fıkrasına göre istihdam edilen personel geçmiş dönemde alınan mahkeme kararlarını gerekçe göstermek suretiyle, Toplu İş Sözleşmesinde belirtilen ek ödeme miktarı ile 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameye göre hesaplanan ek ödeme miktarı arasında farkın tahsili için İcra Müdürlükleri aracılığıyla "İcra emri" düzenlenmek suretiyle işlem yapıldığı anlaşılmıştır.

Yukarıda belirtilen açıklamalarla birlikte, ek ödeme uygulamasının nasıl yapılması gerektiği konusunda Maliye Bakanlığında görüş talep edilmiş olup, söz konusu görüş yazısının Bakanlığımıza iletilmesini müteakip gerekli bilgilendirme ayrıca yapılacaktır.

Bu itibarla, geçerli bir sebebe dayanmaksızın İcra Müdürlükleri tarafından düzenlenen icra emirlerinin, hukuken mümkün bulunması halinde iptali/itirazı için yukarıda belirtilen açıklamalar dikkate alınmak suretiyle, Bakanlığımız Hukuk Müşavirliği yada İl Muhakemat Müdürlüklerinin görüşü alınmak suretiyle işlem tesis edilmesi gerektiği mütalaa edilmektedir.

Bilgilerinizi rica ederim.

Sadi KIZIK
Bakan a.
Strateji Geliştirme Başkanı

Dağıtım:

Bilgi:
-Hukuk Müşavirliğine
-Taşra Teşkilatına